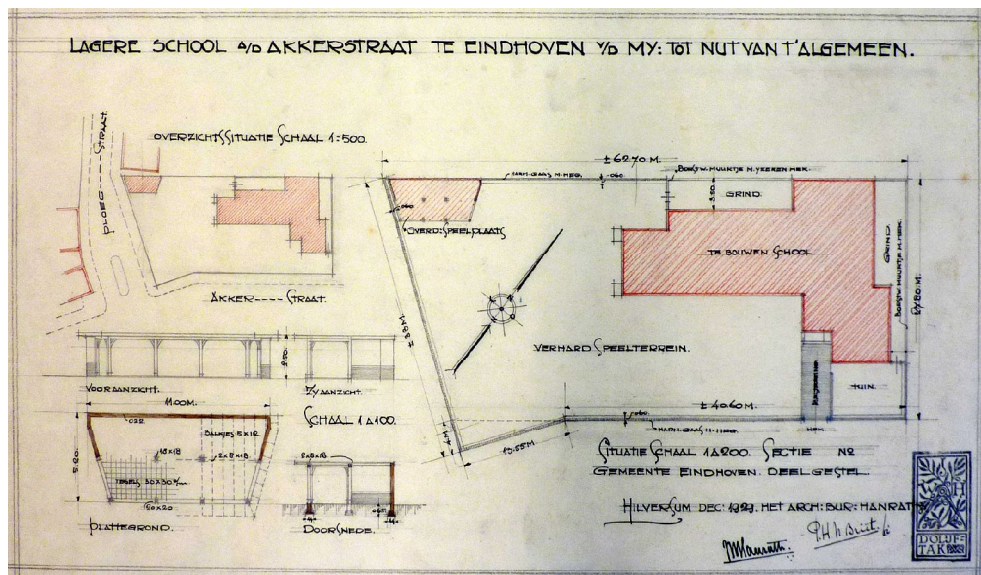
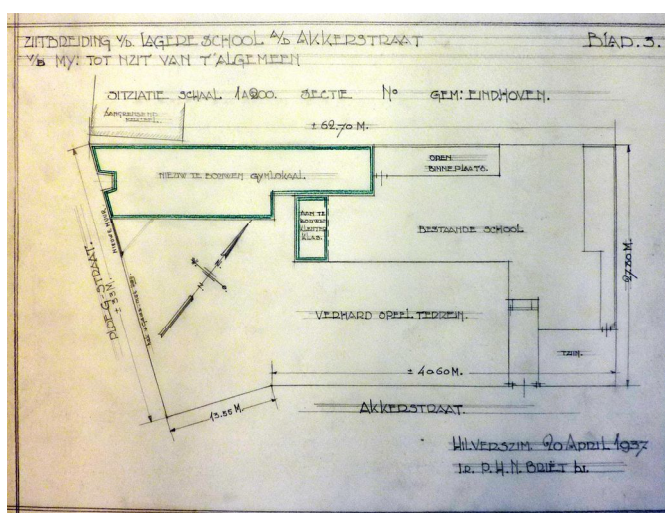

Situatie Akkerstaat 30 1930
Ondertekend door:
J.W. Hanrath en Ir. P.H.N. Briët
Bron: NAI t255-t256

Situatie Akkerstaat 30 1937
Ondertekend door:
Ir. P.H.N. Briët
Bron: NAI t255-t256

Luchtfoto Akkerstaat 30
2013
Bron: Google Earth

1. Inleiding

Het gemeentelijk monument aan de Akkerstraat 30 is gebouwd als 3de lagere Nutsschool van Eindhoven en staat nu bekend als de Salto-Montessorischool. In 2009 zijn de ruim zeshonderd leerlingen van deze school naar het nieuwe spilcentrum aan de Don Boscostraat verhuisd. Door samengaan met de Trinoom kwam het pand aan de Akkerstraat leeg te staan.

De eigenaar gemeente Eindhoven verhuurt het pand tijdelijk via Stichting Ruimte aan kleine bedrijven en kunstenaars. De lokalen lenen zich hier goed voor en de huidige bewoners zijn erg gesteld op de plek.

Daar de gemeente dit gebouw met het achtergebied wil verkopen is, speciaal voor deze locatie, de CPO Vereniging Akkerstraat opgericht met het doel te onderzoeken of het pand kan worden herbestemd voor huisvesting van ouderen. De gemeente steunt dit initiatief maar vraagt een cultureelhistorische waardestelling.

Een gemeentelijke monumentenstatus geeft beperkingen. Bij herbestemming wordt getoetst of de monumentale waarde in voldoende mate in stand blijft na herbestemming. Het doorbreken van muren, verwijderen van details e.d. is daarom niet altijd mogelijk. De uitgebreide toetsing kan de herbestemming complex maken.¹

Deze rapportage wordt gemaakt in opdracht van CPO stichting Akkerstraat en is in samenwerking met de gemeente en MAG Architecten tot stand gekomen. Het doel hiervan is inzicht te geven in de waardevolle aspecten van het pand en de toekomstige gebruiker te adviseren over de mogelijkheden ervan.

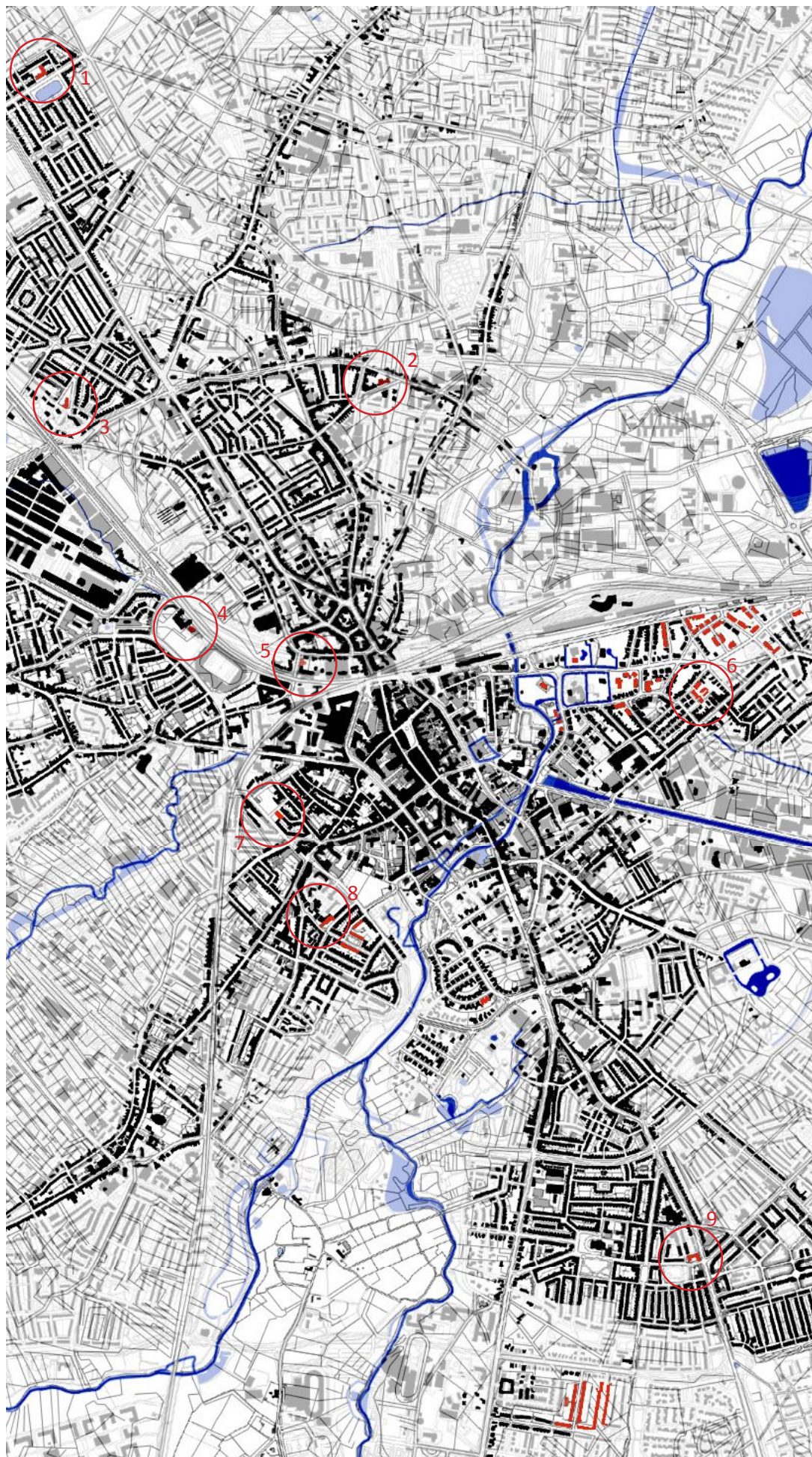
Op basis van deze verkenning kan een afgewogen besluit genomen worden over de toekomst van het gebouw.

Er is geen uitgebreid onderzoek gedaan naar verschillende herbestemmingsmogelijkheden, aangezien er al een nieuwe ontwikkeling in gang is gezet met aanvullende nieuwbouw. De rapportage richt zich voornamelijk op het schoolgedeelte dat op kavel C 390 staat. (Zie kadastrale kaart blz. 8)

De kaderstudies zoomen in van stedenbouwkundig niveau naar het gebouw als geheel en vervolgens naar de ruimtes binnen het gebouw. De bouwtechnische verkenning is non-destructief en daardoor beperkt in haar resultaten. De tekeningen in de bijlage van deze rapportage, geven weer wat er onder de vloeren en boven de plafonds ontworpen is, of het zo is uitgevoerd moet een met een meer destructief onderzoek worden vastgelegd.

Deze resultaten zullen in een later stadium worden aangevuld via de CPO stichting en de gemeente.

¹ Quickscan ORVM opgesteld door de Gemeente Eindhoven 20-12-2011

De gegevens zijn uit
NAI archief Rotterdam
HANR 1872-1976

Oranje: ontwerp van
arch. bureau Hanrath
Scholen zijn omcirkeld.

1. 1938
3de Philips lagere school
Pieter Poststraat

2. 1914
2de Nutsschool
Schoenmakerstraat
gesloopt en vervangen

3. 1929
School voor Nationaal
Christelijk Onderwijs
Galileistraat

4. 1926
School lager onderwijs
NV Philips
Mathildelaan gesloopt

5. 1922
Huishoudschool
NV Philips gesloopt

6. 1914
1ste Nutsschool
Reigerlaan 1-3

1927
Nutskleuterschool
Eksterlaan 4

7. 1930
1ste Nuts Ulo school
Oranjesstraat 2A

8. 1929
3de lagere Nutsschool
Akkerstraat 30

9. 1930
Christelijk Nationale
school Leenderweg

Vernoemd zijn nog:
1920

Kleuterschool
Apeldoornstraat

1928
L.O. school Philips
Ver. van Onderwijs en
Volksontwikkeling
1929

Openluchtschool
Woensel N.V. Philips
Ondergrond:
Histor. Morfologische
kaarten Eindhoven
1941 en 1970 (grijs)
door: Nico Arts & TU/e

Foto van J.W. Hanrath
Collectie:
C.J. Zantvoort-Hanrath
Bron: Foto titelpagina:
Masterproef...
door S. van der Zweth ¹

4. Gegevens Architecten

J.W. Hanrath (1867-1932) & P.H.N. Briët (1894-1978)

“Op het gebied van landhuisbouw heeft Hanrath aan het begin van de 20e eeuw baanbrekend werk verricht. Hij werd gezien als een toonaangevend architect en inspireerde velen. De ontwikkeling in de bouwkunst zette zich echter verder voort, waardoor zijn werk uiteindelijk als weinig vernieuwend werd beschouwd. Op dat moment kwam hij ook in de schaduw te staan van dorpsgenoot W.M. Dudok hetgeen geen positief effect had op Hanrath's naamsbekendheid. Daarnaast is hij het verlies van zijn zoon nooit te boven gekomen en heeft hij te weinig initiatief genomen op het vlak van het schrijven van architectuurtheorieën en dergelijke. Het motto van Hanrath was dan ook „geen woorden maar daden” en dat is voor de bekendheid van zijn naam, in combinatie met de voorgenoemde factoren, van doorslaggevende betekenis geweest. Helaas verdween Hanrath's naam langzaam uit beeld en raakte in de vergetelheid.” ¹

Het bovenstaande citaat is het slotwoord uit de bibliografie van Hanrath door Stefanie van der Zweth. Het geeft de verklaring van de vraag waarom een architect, die zoveel gebouwd heeft, zo weinig beschreven en bekend is. Deze bibliografie samen met het verhaal van Meyltje van Aalst “Wij hebben met Hanrath een huis gebouwd”² en “J.W. Hanrath” door Ir. Joh.G.Robbers³ geven een goede indruk van het leven van Hanrath en vooral zijn ontwerpen in en rond Hilversum.

Het architectenbureau Hanrath heeft een grote hoeveelheid gebouwen in Eindhoven gerealiseerd. In de overzichtskaart van Eindhoven op de bladzijde hiernaast is dit in beeld gebracht. Het archiveren van het NAI in Rotterdam geeft bij een selectie op ‘Eindhoven, Tongelre en Woensel zo’n 50 plannen weer.

Het is verrassend dat een architectenbureau gevestigd in Hilversum deze uitgebreide opdrachtenportefeuille in Eindhoven verwerft.

“De Hilversumse architect J.W Hanrath greep voor zijn rijke landhuisontwerpen vooral terug op het (Hollands) classicisme.” ⁴

Het eerste Landhuis in Eindhoven is Villa de Laak aan de Parklaan 99. Dit is voor F.A. Philips in 1905 ontworpen. De historiserende architectuur slaat erg aan bij Philips, met als vervolg dat Hanrath zo’n 125 woningen in dezelfde wijk kan realiseren.

Zoals in het memoriam door P.H.M Briët geschreven, speelt het ‘inlevende’ karakter van Hanrath ook een grote rol bij de architectenkeuze.

“Typeerend is dan ook wel dat men van degene voor wie hij bouwde nooit hoort: “Hanrath heeft voor ons een huis gebouwd”, maar steeds: “Wij hebben een met Hanrath huis gebouwd”. ” ⁵

De laatste opdracht van het architectenbureau Hanrath in Eindhoven wordt rond 1950 door Ir.P.H.N. Briët ontworpen. Dit zijn woningen in opdracht van

Foto van Ir. P.H.N. Briët
uit familiecollectie
Bron: Antoinette Briët

¹ J.W. HANRATH (1867-1932) Masterproef voorgelegd aan de Faculteit Letteren en Wijsbegeerte door Stefanie van der Zweth, blz. 146 [http:// lib.urgente.be](http://lib.urgente.be)

² HHT-EP 2006/3 door Meyle van Aalst, blz. 101 t/m 116 www.albertusperk.nl

³ LIV. Elsevier geïllustreerd maantijdschrift No. 9 1917 blz.161-174

⁴ Bouwstijlen in Nederland 1040-1940 door Roland Blijdenstijn & Ronald Stenvert blz. 126

⁵ Bouwkundig Weekblad Architectura 1932 n° 30: In Memoriam J.W. Hanrath door Ir. P.N.H. Briët blz. 267

NV Philips in het zuiden van Eindhoven aan de Pasteurlaan, Boerhavelaan en de Matthyssenlaan.

“ Biografische notitie ¹

Johan Wilhelm Hanrath wordt in 1867 in Amsterdam geboren. Hij werkt in zijn jonge jaren als timmerman en ontdekt het plezier in het bouwen en tekenen. Opleidingen maakt hij niet af; hij leert het vak van architect in de praktijk bij Ludwig Hoffmann in Berlijn. Hanrath vestigt zich in 1893 in Hilversum.

Tot zijn belangrijkste werken behoren landhuizen, villa's en schoolgebouwen door heel Nederland met een nadruk op het Gooi. In zijn villa 'De Eersteling' in Bloemendaal (1893) is de invloed van Duitse vakwerkbouw duidelijk zichtbaar. Zijn latere werk vertoont verwantschap met het werk van H.P. Berlage en K.P.C. de Bazel. Hij past in zijn gebouwen diverse, ook historiserende, stijlkenmerken toe.

Hanrath heeft een belangrijk aandeel in de bouw van het Philipsdorp in Eindhoven aan het begin van de 20e eeuw. Met de oprichting van de gloeilampenfabriek Philips en Co. in 1891 stijgt de vraag naar arbeiderswoningen en villa's voor leidinggevend in Eindhoven exponentieel. De familie Philips neemt het initiatief tot de bouw van de arbeiderswijk Philipsdorp. Om beter gesitueerd te trekken start Philips in 1910 met de bouw van Villapark Tongelre, waar onder andere leden van de Raad van Bestuur riante huisvesting kunnen vinden. J.W. Hanrath is één van de ontwerpers. Van zijn hand is onder meer de statige villa 'De Laak' aan de Parklaan in Eindhoven (1906 – 1907), de woning van Philipsdirecteur Anton Philips. De villa heeft een symmetrische voorgevel met details, die op de klassieke oudheid zijn geïnspireerd, zoals pilasters, timpanen en natuurstenen decoraties. De parkachtige tuin met verschillende dienstwoningen en een orangerie is door tuinarchitect L.A. Springer ontworpen.

Villa 'De Laak' heeft inmiddels de status van rijksmonument. Ook de lagere school met hoofdonderwijzerswoning aan de Reigerlaan in Eindhoven (1914) is tot rijksmonument verklaard. Hanrath gaat in 1927 een associatie aan met P.H.N. Briët. Paul Henri Nicolaas Briët (1894 - 1978) heeft met lof het examen voor bouwkundig ingenieur afgelegd aan de Technische Hogeschool in Delft. Na een dienstverband bij de Nederlandse Spoorwegen en een samenwerking met architect C.B. Posthumus Meyes volgt in 1927 de associatie met Hanrath. Johan Hanrath overlijdt echter in 1932, waarna Briët zijn beroep alleen voortzet. Zijn oeuvre bestaat vooral uit woonhuizen en villa's, verbouwingen van werken van Hanrath en restauraties.

Het omvangrijke archief van Hanrath en Briët is in drie periodes onder te verdelen: de periode, dat Hanrath als zelfstandig architect werkte; de periode dat Hanrath en Briët samenwerkten; en materiaal uit de tijd na het overlijden van Hanrath, waarin Briët alleen werkte.”

De bovenstaande biografische notitie van het Nai vergeet echter te melden dat Hanrath vanaf 1925 tot 1928 samenwerkte met zijn zoon Ir. J.D. Hanrath (Jan), wiens veel te vroegtijdige dood den vader zóó aangreep, dat hij na dien tijd niet meer in staat was om te werken. De gebouwen, welke de laatste jaren door het architectenbureau Hanrath zijn gemaakt, waren dan ook niet meer van hem, doch van zijn lateren compagnon, Ir. Briët.²

Paul Briët is in 1927 de samenwerking begonnen en zal in juli 1932 na het overlijden van Hanrath zelf het architectenbureau overnemen.

De School in de Akkerstraat is vermoedelijk geheel van zijn hand. In 1937 is en de stempel van d'Olijftak niet meer op de tekeningen van de Akkerstraat te zien, maar later is er een aanpassing op het stempel en op de enveloppe (zie afbeelding hiernaast).

Tot 1937 is de post nog gericht aan de Rossinilaan 4, het kantoor en prive-woonhuis van Hanrath, d'Olijftak.

Het pand dat aan de Wagnerlaan 5 in 1936 is gebouwd (funda) was het woonhuis en werkplek van Paul Briët. Wanneer de “voortzetting van architectenbureau Hanrath” hierheen verhuisde is niet helemaal duidelijk.

Over Ir.P.H.N. Briët is niet veel geschreven, wel schreef hij over Hanrath.

Stempel J.W. Hanrath
Bron: tekeningen NAI

¹ J.W. Hanrath (1867-1932) & P.H.N. Briët (1894-1978) archief 1872-1976

Nederlands Architectuurinstituut 1993, 2003, 2007 door: V. van der Sman, J. de Vos, H. Gelton blz. 2

² PLAATSELIJK NIEUWS HILVERSUM, 4 Juli 1932. J. W. HANRATH †

04-07-1932, Dag “De Gooi- en Eemlander : nieuws- en advertentieblad”. zie bijlage B2

Reigerlaan 3 Eindhoven 1915
1ste Nutsschool en woning voor
schoolhoofd ontworpen door
J.W. & J.D. Hanrath

Bron: Eindhoven in beeld
nr. 8842

De ramen hebben hier nog een
duidelijke verticale werking

Akkerstraat 30 Eindhoven
3de Nutsschool 1928
ontwerp van Ir.P.H.N. Briët

Bron: Eindhoven in beeld
nr. 209 foto gemaakt 1930

De ramen zijn breder en door
de betonnen en houten ban-
den wordt de werking horizon-
taler. De dakkappen hebben
een platdak met wit boeiboord
om het horizontale effect te
versterken. De schoorsteen
is niet meer een deel van het
dak, maar vormt met het trap-
penhuis een eigen element.
Dit maakt het ontwerp expres-
sionistisch.

Oranjestraat 2A Eindhoven
1ste Nuts Ulo School 1930
ontwerp van Ir.P.H.N. Briët

Bron: <http://www.q-bedrijfslocaties.nl/aanbod-bedrijfslocaties/pand/808/oranjestraat-2a>

De ramen op de verdieping
zijn één geheel, zo ook de
lange dakkapel. De horizon-
tale werking wordt hierdoor
nog sterker.

“ Zijn partner P.H.N. Briët zag in hem een groot voorbeeld, want hij bleef altijd vriendelijk zelfs als hij kritiek had. „Het mooiste in den mensch wist hij steeds te vinden.” (blz. 26)
Zoals partner Briët het mooi zei: „Aanvankelijk door hem, later met hem, tenslotte zonder hem is de slinger der ontwikkeling doorgeslagen.” (blz. 28)
Volgens P.H.N. Briët was hij door deze subtiliteit een meester in het misleiden van de symmetrie. Hanrath vond een praktische indeling dus belangrijker dan volledige symmetrie. ” (blz. 48) ¹

Paul Briët zette met succes het kantoor van Hanrath voort en was één van diegenen die voldeed aan de vraag naar de gebouwen in zijn stijl.²
Alle ontwerpen zijn herkenbaar door hun kloeke kappen met forse dakoverstekken en door de markante schoorstenen.
De stijl van architectenbureau Hanrath is in de beginperiode vooral nieuw historiserend waarin Duitse, Amerikaanse en Engelse invloeden zichtbaar zijn. Hij wordt vaak in een adem genoemd met K.P.C. de Bazel, waarmee hij ook bevriend was. Deze is meer te plaatsen bij het rationalisme van Berlage. Zo had het rationalisme ook invloed in Hanraths ontwerpen al was hij minder streng hierin.

Toch zijn vooral ook in de scholen de invloed van het expressionisme te vinden. Het raamkader in de gevel van de school aan de Akkerstraat, die in de school aan de Oranjestraat op de verdieping geheel samen smelt tot een horizontaal accent en het schoon metselwerk in het gymlokaal, Hilversums formaat met diepe lint- en volle stootvoeg, is zeer vergelijkbaar met het expressionisme van Dudock. De raampartijen krijgen een breed bovenraam en een kleiner terugliggend onderraam. Dit thema is in de school aan de Akkerstraat op de begane grond toegepast en komt bij alle volgende scholen terug. Vooral de school aan de Leenderweg lijkt erg op die aan de Akkerstraat. De raamdelen bestaan niet altijd uit een combinatie van houten kozijnen boven en stalen kozijnen onder. Bij de school in de Oranjestraat is het geheel in staal en zijn er geen betonbanden tussen onder- en bovenraam.

In het NAI archief in Rotterdam is te zien dat hij ongeveer evenveel plannen heeft gemaakt als Hanrath in de periode daarvoor.

Aanvullende biografische notitie

Paul Henri Nicolaas Briët geboren in Nunspeet, 23 januari 1894 - overleden Hilversum, 17 februari 1978. Hij was de zoon van kunstschilder Arthur Briët. Paul Briët is op 14 augustus 1919 in Den Haag getrouwd met Johanna Jacoba Roodenburg. Zij kregen drie kinderen: Arthur Henri Christiaan (Utrecht, 27 mei 1920), Leendert Nicolaas (Utrecht, 29 april 1922) en Anna Petronella Maria (Loosduinen, 30 november 1925). Hun zoon Arthur Henri Christiaan was de vader van de beeldhouwster Antoinette Briët.³
Zijn kleindochter Antoinette Briët woont en werkt in Eindhoven. Haar eerste kunstwerk voor de gemeente is de Olifant 1978 en staat in het Hof van Eden, vlak achter de school die één van de eerste ontwerpen van haar grootvader is.

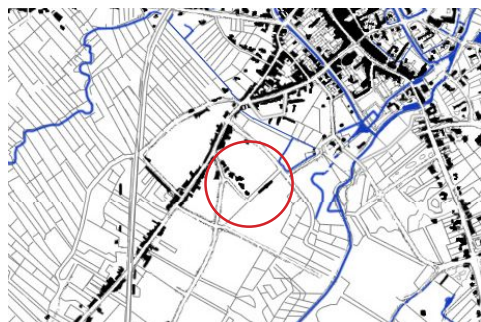

“Olifant” bronzen beeld in Hof van Eden, door Antoinette Briët
Bron: Wikipedia

¹ J.W. HANRATH (1867-1932) Masterproef voorgelegd aan de Faculteit Letteren en Wijsbegeerte door Stefanie van der Zweth, blz. 146 <http://lib.urgente.be>

² HHT-EP 2006/3 “Wij hebben met Hanrath een huis gebouwd” door Meyle van Aalst, blz. 112 www.albertusperk.nl

³ http://nl.wikipedia.org/wiki/Paul_Briët

HMk Eindhoven

1899

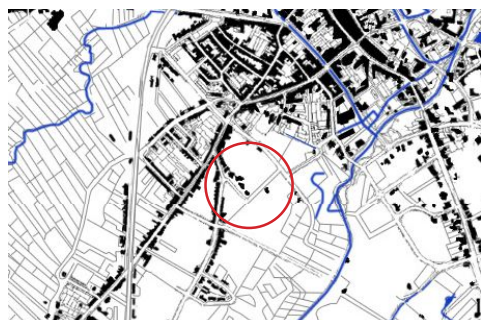

HMk Eindhoven

1835-1899

Historische Morfologische kaarten van Eindhoven (HMk) door: Nico Arts, archeoloog en TU/e afdeling stedenbouw. Bron: Gemeente Eindhoven

Uiterst links zijn de staten met bebouwing van een bepaald jaar te zien, daarnaast zijn de gebouwde panden in rood aangegeven die binnen een periode zijn gebouwd.

HMk Eindhoven

1921

HMk Eindhoven

1899-1921

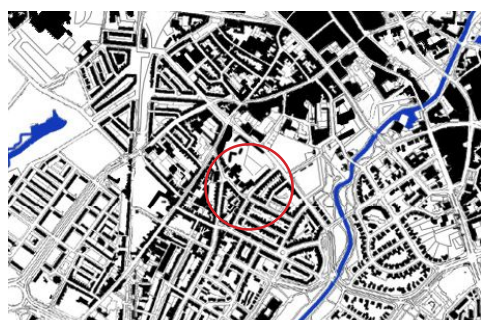
HMk Eindhoven

1941

HMk Eindhoven

1921-1941

HMk Eindhoven

1961

HMk Eindhoven

1941-1961

HMk Eindhoven

1970

HMk Eindhoven

1961-1970

5.1 Stedenbouwkundige kaders

Kaart rechts delen uit
'Quarta pars Brabantiae cujus
caput Sylvaducis. 1645
Willibordus van der Burght.
Bron: RHCE

Kaart uiterst rechts uit 1560
Bron: Eindhoven in Beeld 426

5.1.1 Historische Ontwikkelingen

De Historische Morfologische kaarten (HMK) van Eindhoven, die door Nico Arts, archeoloog van de gemeente Eindhoven in samenwerking met de TU/e zijn gemaakt, geven een goed beeld van de groei van de stad.

De afbeeldingen op de bladzijde hiernaast is ingezoomd op de Akkerstraat en zijn omgeving. Hierdoor is goed te zien hoe de wijk zich heeft ontwikkeld.

De stad Eindhoven kreeg in 1232 stadsrechten. De stad had een marktfunctie tussen de dorpen Gestel, Stratum, Strijp, Tongelre en Woensel.¹

De weg naar Gestel, de huidige Hoogstraat en de huidige Gestelseweg zijn al op de kaart uit 1560 aangegeven. De Gestelseweg is nog een landweg zonder bebouwing. De bebouwing hieraan ontstond pas in 1899.

Aan de uitvalswegen ontstond de lintbebouwing die zeer typerend is voor veel Brabantse dorpen en steden.

De straten Kleine Berg en Grote Berg komen vanuit het centrum samen in de Hoogstraat. De Gestelseweg met direct daaraan de Ploegstraat was hiervan, vanaf het centrum gezien, de eerste zijstraat.

De ontwikkeling van de Ploegstraat vond eerder plaats dan die van de Gestelsestraat. De woningen aan de Ploegstraat (ontstaan tussen 1835-1899) waren tot ca. 1969 de burens van de Nutsschool aan de Akkerstraat. In het ontwerp voor de school en vooral bij de uitbreiding in 1937 heeft deze bebouwing een rol gespeeld in de ontwerpkeuzes (zie ontwerpvarianten in de bijlage blz. B2).

In de periode tussen 1921 en 1941 is het grootste deel van de woningen rond de school gebouwd. Men sprak toen van 'Nieuw Gestel'. In het volgende hoofdstuk wordt hier dieper op ingegaan. De belangrijkste oorzaak voor de wijkuitbreiding is de komst van Philips in 1891. De bebouwing aan het Guido Gezelleplein zijn bijv. door Philips gerealiseerd. Door de industrialisatie kwamen er meer mensen van buiten de (katholieke) regio. Veel scholen in Eindhoven werden door Philips opgericht, of financieel ondersteund. Het bouwen van nieuwe 'Nutsscholen' was

¹ <http://www.monumenten.nl/regionaal/gemeentelijke-informatie/gemeente/eindhoven>

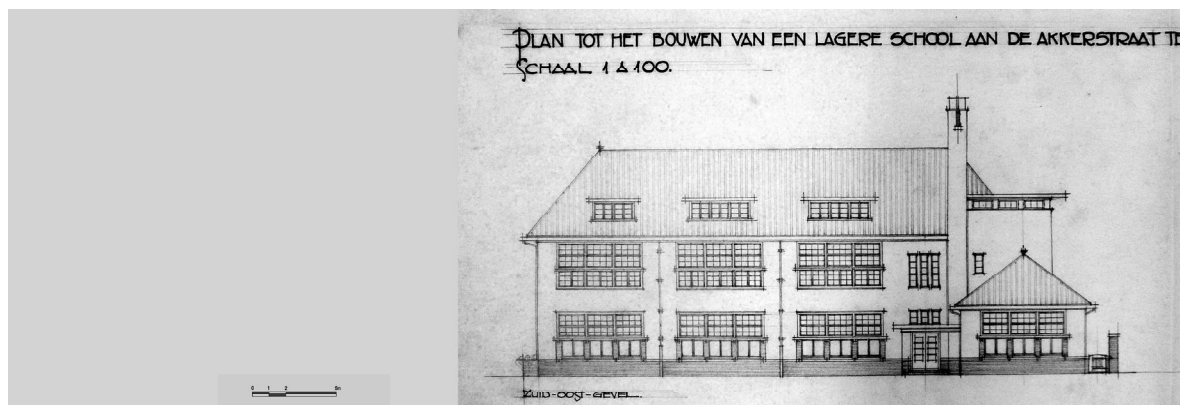

1. Pleingevel gymzaal met berging

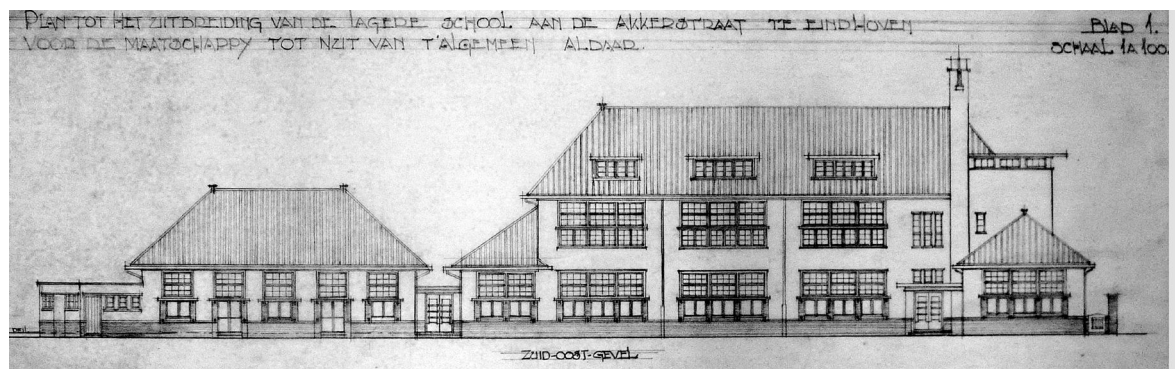
2. Voorgevel hoofdgebouw

© Cato makelaars

Geveltekening 1929 zuid-oostgevel

Bron: Nai t255-t256

Geveltekening 1937 zuid-oostgevel

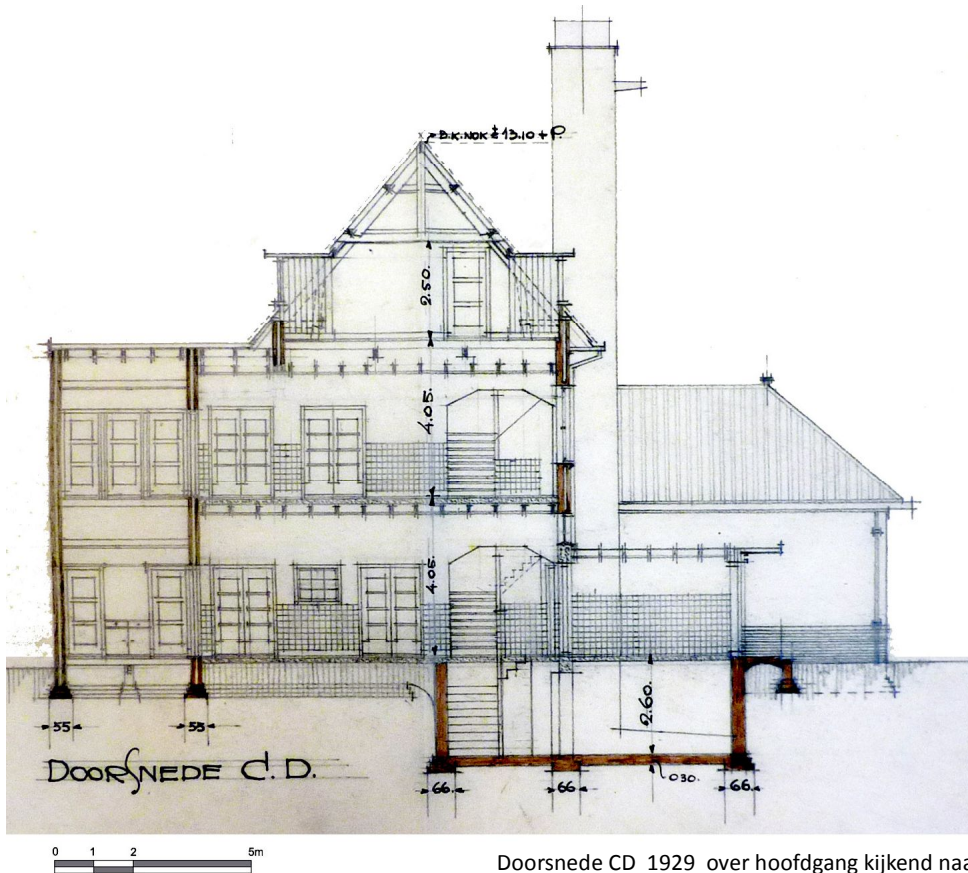
Bron: Nai t255-t256

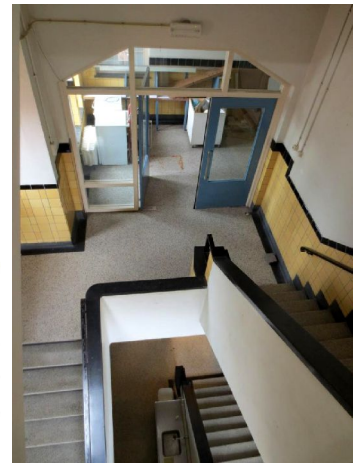
- hoge monumentwaarde
- positieve monumentwaarde
- indifferente monumentwaarde

5m

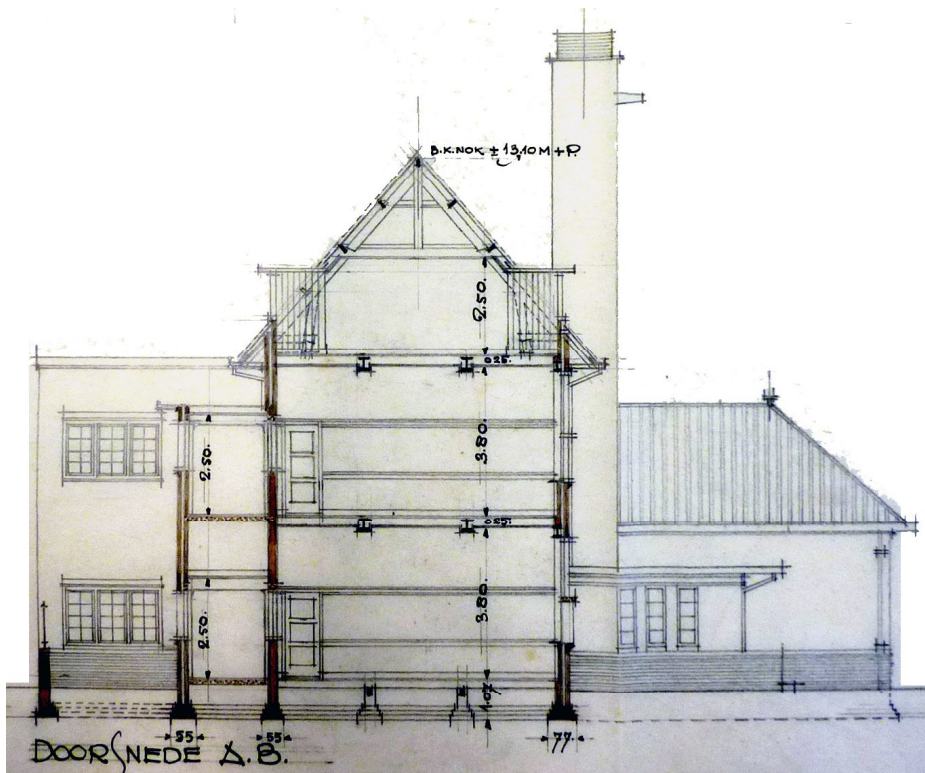
Waardestelling zuid-oostgevel

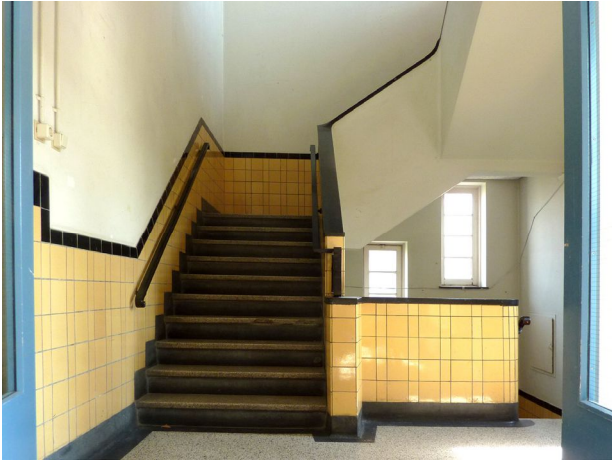
Doorsnede CD 1929 over hoofdgang kijkend naar trappenhuis Bron: Nai t255-t256

1. Trappenhuis © F. Domburg

Doorsnede AB 1929 over gang en lokalen Bron: Nai t255-t256

2. Trappenhuis 1ste verdieping

3. Trappenhuis 1ste verdieping naar begane grond

5.3.2 Interieur

TRAPPENHUIS, GANGEN EN KELDER

De entree, de gangen en het trappenhuis zijn bijzonder beeldbepalend vanwege de terrazzovloeren en betegelde wanden die als Leitmotiv door het gebouw lopen. De detaillering is bijv. bij de aansluiting tussen de verschillende materialen zeer zorgvuldig.

De materialisatie is grotendeels origineel met uitzondering van een aantal tegelvlakken (tegels in lichtere kleur).

De tussendeuren in de gang zijn later (1982-88) toegevoegd i.v.m. brandcompartimentering.

De dubbele naar buiten draaiende voordeur is origineel, de tussendeur van tochtportaal naar gang niet.

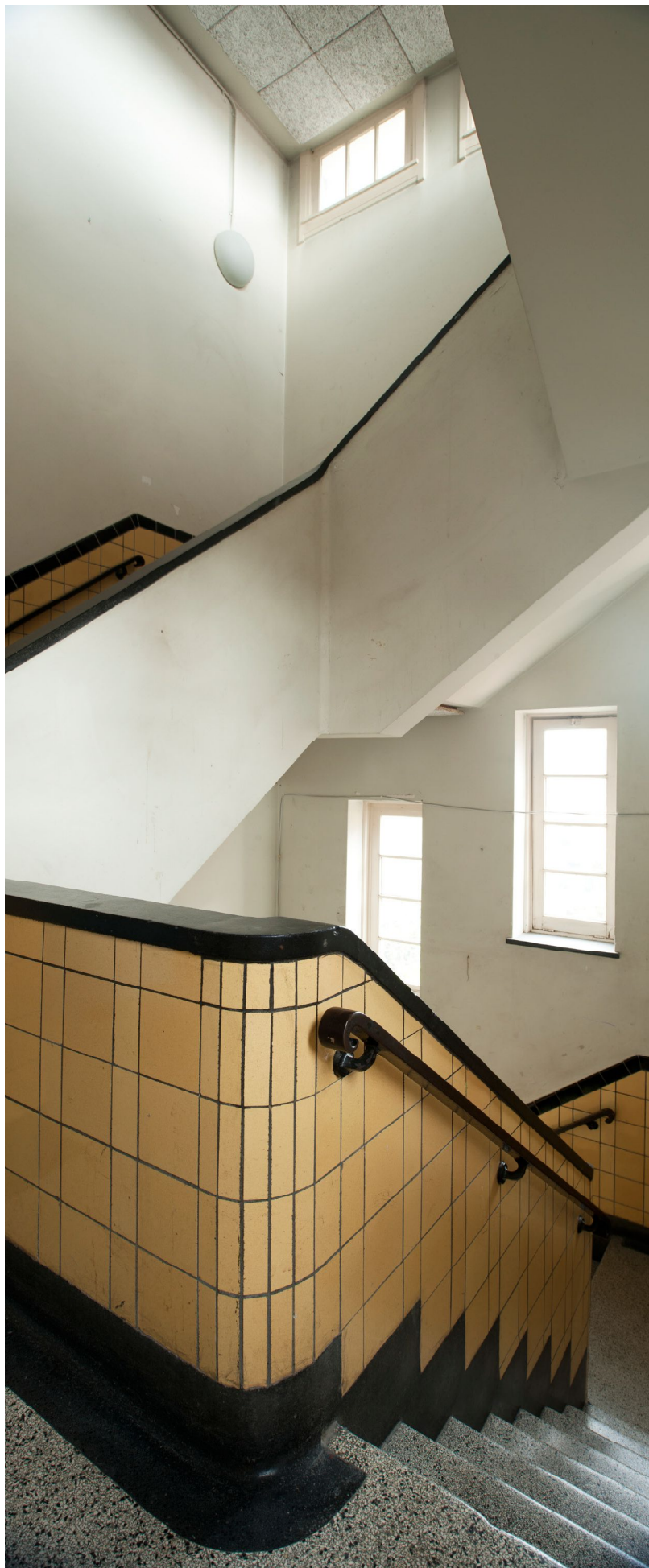
Het gros van de ramen tussen gang en klaslokaal is origineel, een enkele is vervangen door een deur.

Vloer- en wandafwerking toiletten origineel. Sanitair vernieuwd.

In de gang bij lokalen 5 t/m 8 en in alle gangen op de verdiepingen zijn op het oorspronkelijk aanwezige verlaagd plafond geluidabsorberende platen bevestigd (zie doorsnede AB). De gang die aansluit op de entree heeft geen verlaagd plafond (zie doorsnede CD). Ook in het trappenhuis zijn er geluidabsorberende platen aangebracht. De relatief geringe vrije hoogte komt voort uit de gewenste verhoudingen in de gevel.

De in het bestek opgenomen 'lantaarn', een dakopbouwje met glas, in de voorruimte van de toiletten, is niet aangetroffen. (zie bijlage B24)

De afwerking van de kelder is sober. De oorspronkelijke centrale verwarming werd op kolen gestookt. Het kolenluik is verwijderd, de bijbehorende helling is nog aanwezig. Gelijk met het aanbrengen van de nieuwe c.v. installatie is ook de koekoek met ventilatieroosters gemaakt.

1. Trappenhuis © Léontine van Geffen-Lamers